

Lektion 6

Troens konsekvenser

Tro og gerninger

De unyttige tjenere fra lignelsen i Lukasevangeliet 17,5-10 gør det, de skal. De får ros for at løse den opgave, der var deres. De handler, de gør noget. Og hermed er vi inde på spændingen mellem tro og gerninger. Det er en spænding, som kristne til alle tider har kæmpet med. Det er hele spørgsmålet om, hvilke konsekvenser det har at være kristen og tro på Gud.

Udgangspunktet er, at vi modtager alt af nåde. "Nåde" kommer af ordet "gratia" – det er latin og betyder "gratis". Når vi siger, at vi modtager alt af nåde, udtrykkes dermed, at vi får noget kvit og frit, uden vi har gjort os fortjent til det.

- Gud har givet os livet – der er ingen af os, der hverken selv har bedt om det eller gjort noget, der har gjort os fortjent til det.
- Gud har vist os sin kærlighed i Jesus Kristus – uden at noget menneske, har gjort sig fortjent til den kærlighed.
- Gud giver os det evige liv – uden vi skal gøre noget for at få det.

Det er alt sammen nåde. At tro er dermed at have tillid til, at det gives os gratis. Det er det samme forhold, der formuleres, når Paulus i sine breve skriver, at vi retfærdiggøres af tro (f.eks. Rom. 3,28). Uden Guds nåde bliver livet ligegyldigt. Guds nåde giver livet mening, og den giver ansvaret mening. Nåden er Guds kærlighed, der gør, at han frikender et menneske, der ellers ville have været ramt af hans vrede. Nåden er modsætning til den opfattelse, at man ved at opfylde bestemte love kan gøre sig fortjent til Guds kærlighed. Den får man af nåde – man får den gratis. At Gud har skabt en god jord og gode mennesker er i sig selv nåde. En kærlighedsgerning, som intet menneske har gjort sig fortjent til.

Men det betyder på den anden side ikke, at gerninger ikke er en del af kristendommen. Tro og gerning hører uløseligt sammen, ellers ville troen være tom. "Gode gerninger gør ikke en mand kristen, men en kristen mand gør gode gerninger," siges der. Helt enkelt kan det siges således: At tro **på** Kristus og at alt gives os af nåde betyder også at være tro **mod** ham. At være tro mod ham betyder at følge efter ham. At følge efter ham er at handle i kærlighed, altså at gøre gode gerninger. Det lyder meget enkelt – det svære opstår, når dette skal omsættes til praksis. For hvad vil det konkret sige at være en unyttig tjener, der blot gør, hvad han eller hun skal? Hvad vil det sige, at følge efter Jesus, altså at handle i kærlighed?

Tro, tvivl og vantro

Læs Johannesevangeliet 20,24-29.

Situationen: Efter Jesu død viste han sig først for Maria Magdalene og derefter for disciplene. Men Thomas, som ikke var tilstede, da Jesus kom, ville ikke tro på, at det var Jesus, de havde set, og han sagde, at han ikke ville tro det, før han havde mærket naglemærkerne i Jesu hænder og stukket en hånd i hans side. Da Jesus kom tilbage otte dage senere, fik han muligheden for det, og han troede! Jesus sagde så: Salig er den, som ikke har set og dog tror. Beretningen har givet Thomas tilnavnet "Tvivleren".

Det er vigtigt, at vi har en fortælling som den om Thomas – for den viser, at der hos Jesus er plads til det tvivlende menneske. Men samtidig er den også en overraskende fortælling om tro. For måske er det ikke helt retfærdigt, at Thomas alene har fået rygtet som den tvivlende.

Når Thomas kræver både at se og røre ved naglemærkerne i Jesu hænder, så er meningen jo ikke, at han vil have beviser eller håndgribelige argumenter for opstandelsen. Han er ikke videnskabsmand. Nej, pointen er, at Thomas vil sikre sig, at den opstandne Jesus – ham, som de andre disciple har så travlt med at tale om – at han er den samme Jesus, som langfredag hang på korset. Det var den Jesus, Thomas kendte.

Forud for stedet her, hvor Thomas vil røre ved Jesus, optræder Thomas to gange i Johannesevangeliet. Den første gang er i forbindelse med, at Jesus begiver sig på vej til Judæa for at opvække den døde Lazarus. Det er ikke uden fare, og disciplene er rystede, for de husker godt, at i det område havde jøderne tidligere forsøgt at stene Jesus. Men Jesus vil afsted. Og så siger Thomas: "Lad os gå med, så vi kan dø sammen med ham." Altså, lad os følge Jesus og om nødvendigt gå i døden med ham (Joh. 11,16).

Næste gang vi hører om Thomas, sker det i forbindelse med en tale, Jesus holder, og hvoraf det fremgår, at Jesus skal forlade dem, han skal gå til Gud, men disciplene kan være rolige, for de kender vejen. Og så er det, at Thomas afbryder ham og siger: "Herre, vi ved ikke, hvor du går hen, hvordan kan vi så kende vejen?" Thomas vil altså kende den vej, Jesus skal gå. Thomas vil vide, hvor Jesus skal hen.

Thomas kaldes også for "Didymos" – det er græsk og betyder "tvilling". Det er ikke så underligt, at man tilbage i oldkirken mente, at Thomas var den, der lignede Jesus mest. Ikke blot fysisk, men i det hele taget. For pointen er netop, at Thomas vil følge Jesus overalt og uanset hvad (Joh. 14,5).

Og det gør han så, følger Jesus. I tykt og tyndt. Men en dag komme der en grænse, nemlig langfredag. Thomas kan kun følge Jesus så langt, som et menneske kan følge et andet, nemlig til døden. Derfra og til opstandelsen kunne ingen gå med – heller ikke Thomas. Han blev ladet tilbage, og det er i det lys, vi skal forstå ham, når han vil se og røre den korsfæstede Jesus. Han beder Jesus om at blive hentet og mødt dér, hvor han blev forladt, nemlig ved korset. Den bøn er da om noget et udtryk for tro: Han beder om, at den Jesus, der døde og derfor endegyldigt havde forladt ham, at netop han må komme og hente ham dér i mørket og fortvivlelsen.

Jesus afkræver ikke Thomas nogen mening om opstandelsen. For tro handler ikke om at have en mening om dit eller dat. At tro er at bede Jesus være os nær midt i det liv, der er vores. Uanset hvordan det ser ud, eller hvor vi er.

Beretningen om Thomas slutter med, at Jesus siger til ham, at han ikke skal være vantro, men troende. Og derefter svarer Thomas: "Min Herre og min Gud. Ligesom troen ikke er det at have en bestemt mening, så er vantroen det heller ikke.

Tro kontra vantro

Vantro betyder egentlig mangel på tro eller betegner det menneske, som ikke tror på noget. Engang ville man typisk bruge ordet vantro om et menneske, der bevidst fornægtede Gud. Derfor har man også altid skelnet mellem tvivl og vantro. Det tvivlende menneske har blikket rettet mod Gud, men kæmper med at få tingene til at hænge sammen. Kan jeg tro det her? Kan det passe? Derfor vil tvivlen altid være en del af det at tro – netop fordi det er en kamp.

Vantroen gør derimod noget andet. At være vantro er at rette blikket mod sig selv. Akkurat som Thomas, der alene har blik for sin egen sorg over at have mistet Jesus og derfor ikke kan få blikket rettet andre steder hen. Og derfor ikke vil tro, hvad de andre disciple fortæller ham.

Vantroen er, at man stirrer sig blind på det, man skal slippe.

Vantroen er, at man hverken vil slippe æren for alt det, der er gået godt eller skylden for alt det, der er gået galt.

Vantroen er, at man stirrer sig blind på ens egen vellykkethed eller succes. Det kan også være omvendt: At ens bekymringer fylder hele synsfeltet, at man stirrer sig blind på alt det, der ikke er lykkedes i ens liv.

Det er sådan set lige meget, hvad det er, der fylder – om det er det gode eller det onde, for vantroen kan koges ned til et eneste omkvæd: Det er min verden og det er mit liv, det hele handler om. Troen siger derimod: Min Herre og min Gud. Og der er en verden til forskel.

Vantroen er et udtryk for, at der i ethvert menneske er en modstand mod Gud. Det er også det, der kaldes synd. Martin Luther har beskrevet det med et billede: Synden er, at mennesket er indkroget i sig selv, det vil sige retter blikket mod sig selv. Troen er at rette sig op og rette blikket mod Gud. Troen er – om man så må sige – at skifte perspektiv.

Troens paradokser

Kristendommen er bundet op på en række paradokser, det vil sige sætninger eller begreber, der i sig selv rummer en modsætning.

Eksempler:

Kristus er både Gud og menneske.

Livet er både en gave og en opgave.

På samme måde er det også med troen. Den er også et paradoks, et mysterium. Vi har tidligere beskæftiget os med, at tro og fornuft ikke er modsætninger. Der er ingen mennesker, der behøver at tage hovedet under armen for at tro på Gud. Men samtidig er det sådan, at troen også er absurd – eller den rummer nogle fornuftsstridige og anstødelige elementer.

Læs 1. Korintherbrev 1,18-25.

Paulus opstiller her en modsætning mellem verdens visdom og Guds visdom. Hele pointen i teksten er, at det, der i verdens øjne ser dumt ud, med troens øjne ser genialt og gennemtænkt ud. Paulus taler om korsets dårskab. Det er tanken om, at Guds egen søn – Jesus – lider og dør på et kors for at frelse mennesker. Og det er – set med fornuftens briller – en absurd og vanvittig idé. Man kunne ligefrem kalde tanken blasfemisk, fordi det indebærer, at Gud selv dør.

Men set med troens briller er det helt anderledes. Her er korset et udtryk for Guds kærlighed og visdom. Troen lever dermed i et spændingsfelt mellem det fornuftige og det ufornuftige.

At verdens visdom og Guds visdom ikke nødvendigvis er sammenfaldende, betyder også noget for, hvilke konsekvenser vi drager af troen. Det er konsekvenser, der set med fornuftens briller, måske hverken er indlysende eller forstandige.